

PREGÓ DE LA FESTA MAJOR 1991

Senyor Alcalde, senyors Regidors, distingides autoritats locals, ciutadans i ciutadanes de Torroella de Montgrí.

És un gran honor per a mi, i un important repte a la vegada, pronunciar, com a Alcalde de l'Escala, el pregó de la vostra Festa Major.

A Torroella, hi tinc bons amics però també en desconec moltes coses. Els meus primers records de la vostra vila comencen als anys 70 quan assistia a conferències i col·loquis al Casal del Montgrí, al cine-fòrum, al Debat Costa Brava o a la manifestació en defensa del riu Ter.

Quan amb el vostre Alcalde, l'amic Josep Ferrer, vàrem acordar intercanviar enguany els pregons de les respectives festes majors, vaig pensar que aquest podia ser un bon moment per reflexionar sobre aquelles coses que ens són i ens han estat pròpies i comunes i sobre els interessos i objectius mutus que ens uneixen i que ens poden fer treballar colze a colze per un futur millor per a les nostres poblacions.

Més enllà dels vells tòpics dels «esquena pelats» i els «lladre-burros», el cert és que torroellencs i escalencs hem tingut històriques picabaralles territorials que han aixecat recels i gelosies, afortunadament avui superades si exceptuem els inevitables partits de futbol de cada any.

Allò que ens acosta, que ens uneix i que compartim és, també, paradoxalment, el que ens ha allunyat i enfrontat al llarg del temps. El riu Ter, la muntanya Gran, Santa Caterina, el Montgrí; apareixen en la nostra història comuna com elements que caminen paral·lels, que marquen les nostres vides, i que de tant en tant ens enfronten i ens distancien amb una estranya barreja de comunió i separació.

Segons diuen: ja en el segle XIII unes fortes inundacions destruïren el monestir de Santa Maria d'Ullà i provocaren la divisió natural del Ter en dues branques: una cap a l'Escala i l'altra cap a Torroella de Montgrí. Heus aquí una primera cosa que compartim: el riu.

Però també el riu ens ha fet renyir. Efectivament, en el Memorial de greuges incoat per Jaume II a les Corts de Girona de 1303, el comte d'Empúries, Ponç V, fou acusat d'haver desviat el riu Ter entre Verges i Canet, barrant-ne el curs amb tanques, motes i obstacles. Això representà un greu perjudici per a la vila reial de Torroella de Montgrí, ja que els vaixells no es podien protegir en el grau, antic port natural torroellenc, que s'havia perdut en quedar colgat per les sorres fluvials.

El castell del Montgrí, d'altra banda, fou aixecat per Jaume II a les darreries del segle XIII com un senyal de domini i força davant el comtat d'Empúries, amb la primera dinastia del qual es trobava enfrontat. El castell no fou acabat, en veure la progressiva i palesa decadència dels empurians.

El castell, doncs, probablement no hauria existit, i se'ns hagués privat d'aquest símbol que corona el Montgrí i completa la imatge del bisbe estirat que s'observa des de l'Escala, si els nostres avantpassats haguessin estat sempre bons veïns i amics.

A l'Escala les famílies es dedicaven històricament, com a ocupació principal, a la pesca; però també treballaven olivars i vinyes als Riells, a les Terroges, al puig Sec i fins i tot alguns arribaven fins al Cossis, Sant Briu, el Palau i les Dunes.

Aquestes finques eren, però, considerades pels torroellencs com a seves perquè hi pasturaven ramats i en treien llenya. Això provocava sovint incidents i altercats. Els regidors de la vila d'Empúries i port de l'Escala iniciaren un procés informatiu amb testimonis i declaracions d'experts i aconseguiren, l'any 1593, el dret d'establiment i ús de les terres de la muntanya Gran.

Els de Torroella varen al·legar que aquest document d'establiment no era vàlid per modificar els límits dels dos municipis, començaren a recórrer i arribaren fins al rei.

Després de nombrosos plets i contraplets, fortes batusses, al·legacions d'uns i d'altres, períodes de treva més o menys llargs, sentències del Tribunal de Superintendència del Principat donant la raó als escalencs i decrets i privilegis dictats per Felip III donant-la als torroellencs, les autoritats judicials dictaren «auto de pacificació».

El veredicte definitiu fou dictat el 1755 i ratificat el 1758. En ell es concedia a Torroella de Montgrí el dret d'establiment, ús i possessió de la referida muntanya i es manava als regidors i particulars de la vila d'Empúries i port de l'Escala que cessessin i s'abstinguessin de pertorbacions i molèsties amb motiu de dita possessió.

En un document, probablement datat al segle XV o XVI, es parla de Torricella Montegrinus i Scala Montegrinus. És a dir, ambdós municipis vinculats al Montgrí. No és fins més tard que apareix el nom de l'Escala d'Empúries.

Aquests fets expliquen d'alguna manera que els escalencs estimem com si fossin nostres determinats indrets del vostre terme municipal, com per exemple cala Ferriol, i que ens apleguem cada any a l'ermita de Santa Caterina juntament amb vosaltres i els veïns d'Ullà i Bellcaire.

Tampoc és estrany, doncs, que la nostra més excelsa escriptora, Caterina Albert i Paradís, Víctor Català, s'inspirés en el paisatge del Montgrí i Santa Caterina per ambientar una de les novel·les més importants de la literatura catalana, **Solitud**; ni que el vostre Vicenç Bou i el nostre Avi Xaxu, compositors coetanis, tinguessin moltes coses en comú com el fet de ser músics autodidactes i que popularitzessin la sardana més balladora i més alegre, la sardana de plaça i de festa major.

Avui, els escalencs veiem Torroella de Montgrí com una vila viva, dinàmica i amb un gran ambient i caliu culturals, en què ens hem vingut a emmirallar sovint per adaptar-ho a casa nostra. Els Festivals de Música, el Museu del Montgrí, l'Escola d'Adults, l'associacionisme són manifestacions de les quals us podeu sentir molt orgullosos i que han servit d'exemple arreu de les nostres comarques.

I, en el nostre futur més immediat, també tenim elements que ens poden fer unir esforços i treballar plegats en defensa del que és nostre i ens estimem.

La possible declaració del Montgrí com a parc natural, la protecció integral de les illes Medes i de la costa des de l'Estartit fins a la Clota, la millora qualitativa de la nostra oferta turística basada en les potencialitats que ens donen aquests paratges naturals, únics a la Costa Brava, són alguns elements de reflexió que no volia deixar passar aquest moment sense citar.

I acabo. Ho faré recordant un paràgraf del llibre **El paisatge humà de la Costa Brava**, d'Ivette Barbaza, la qual descriu el Montgrí de la següent manera:

... al mig, la massa calcària, perfectament estèril i denudada del Montgrí, submergint-se en el mar amb penya-segats abruptes, rígids, sense ni la més mínima cinta de plana litoral...¿Podem sorprendre'ns raonablement que una costa així hagi descoratjat el poblament...? ¿No es manté encara perfectament deserta avui dia, amb la sola excepció dels dos petits ports de pesca enganxats a cada extrem del Montgrí? ¿No hem d'admirar més aviat els grecs que van saber riar, en aquests 50 km de llengües de sorra inestables i de muralla calcària, els únics punts que (el segle V aC) podien servir de port?

Senyor Alcalde, senyors regidors, ciutadanes i ciutadans de Torroella de Montgrí, us deistjo en nom del poble de l'Escala una feliç Festa Major, a la vegada que us convido al pregó que el vostre Alcalde pronunciarà a l'Escala el proper dia 2 de setembre.

Gràcies.

Rafel Bruguera
Alcalde de l'Escala